DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
w[illegible] 16.08.2024

Streszczenie pracy doktorskiej

Autor: Jakub Skłucki

Tytuł rozprawy: Kontakty Północnego Egiptu z Południowym Lewantem w IV tys. p.n.e. na podstawie zabytków krzemiennych

Promotor: Prof. dr hab. Paweł Valde-Nowak

Data sporządzenia: 05.07.2024

Tematem badań tej rozprawy doktorskiej są kontakty Północnego Egiptu z Południowym Lewantem w 4 tys. p.n.e. na podstawie zabytków krzemiennych.

Praca doktorska została podzielona na trzynaście rozdziałów, przy czym sześć pierwszych ma charakter merytoryczny. Pozostałe rozdziały odnoszą się do bibliografii i użytych w niej skrótów nazw czasopism, spisów tabeli, map, rycin i tablic, które zostały umieszczone na końcu pracy.

Pierwszy rozdział stanowi wprowadzenie do podejmowanego w rozprawie tematu poprzez przedstawienie przyjętej metodologii, w tym analizy typologicznej i technologicznej oraz metody łańcucha operacyjnego. W rozdziale tym zostały również zawarte informacje dotyczące zasięgu terytorialnego i chronologicznego, charakterystyki sytuacji kulturowej oraz wytwórczości krzemieniarskiej na omawianych obszarach. Na końcu omówiono aktualny stan badań dotyczący kontaktów Egiptu i Południowego Lewantu w 4 tys. p.n.e. z uwzględnieniem obszarów sąsiadujących. Bardzo ważnym elementem tego rozdziału było przedstawienie celu tej dysertacji. Czwarte tysiąclecie to okres, w którym dochodzi do nawiązania relacji między społecznościami zamieszkującymi Egipt i Południowy Lewant. Tematyka ta stała się przedmiotem badań już od połowy ubiegłego wieku, aczkolwiek nigdy nie zwrócono uwagi jaki wpływ miały te kontakty na produkcje krzemieniarską na tych obszarach i jaką rolę pełniły zabytki krzemienne w tych relacjach. Próba odpowiedzi na te pytania stała się celem tej dysertacji.

Podstawą rozważań w pracy były inwentarze krzemienne, które w trakcie kwerendy literatury fachowej oraz analizy materiałów krzemiennych z dwóch stanowisk: Tell el-Farcha w Egipcie i Tel Erani w Izraelu, zostały uznane za elementy świadczące o kontaktach tych obszarów. Zaprezentowanie tych materiałów stało się celem obszernego rozdziału drugiego, w

którym wszystkie zebrane materiały zostały zaprezentowane odnośnie do stanowiska z których pochodzą.

Rozdział trzeci i czwarty mają już charakter analityczny. Zastosowanie porównawczej analizy typologicznej, technologicznej i surowcowej pozwoliło na krytyczne przyjrzenie się zaprezentowanym w drugim rozdziale materiałom. Ich wynikiem było odrzucenie kilku inwentarzy, które w procesie tych analiz okazały się nie być elementami świadczącymi o kontaktach Północnego Egiptu z Południowym Lewantem. Zastosowanie metody łańcucha operacyjnego pozwoliło na weryfikację sygnalizowanych w literaturze przesłanek o wymianie technologii. Uzyskany wynik wykazał, że technologia nie była elementem wymiany.

Zebrane dane posłużyły w rozdziale piątym do zobrazowania skali oraz dynamiki kontaktów w ujęciu wytwórczości krzemieniarskiej. Tłem tych rozważań był model kontaktów wypracowany przez M. Czarnowicza. Wykorzystana analiza ilościowa i przestrzenna w ujęciu chronologicznym pozwoliła na wydzielenie 5 faz kontaktów, w obrębie których udało się wskazać ścieżki dystrybucji przedmiotów krzemiennych. Przeprowadzone badania wykazały, że zabytki krzemienne w niewielkim stopniu stanowił przedmiot handlu. Do Egiptu jako dobra wymiany handlowej, docierały tylko tabular scrapery, natomiast społeczności zamieszkujące Południowy Lewant były, choć w niewielkim stopniu, zainteresowane pozyskiwaniem wysokiej jakości narzędzi bifacjalnych, takich jako groty strzał i noże. Spora część przedmiotów krzemiennych stanowiła wyposażenie podróżne handlarzy lub zaopatrzenie egipskich enklaw powstałych w drugiej połowie 4 tys. p.n.e. na terenie Południowego Lewantu.

DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 16.09.2024

Summary of the doctoral thesis

Author: Jakub Skłucki

Title: Contacts of Northern Egypt with the Southern Levant in the 4th millennium BC on the basis of flint artefacts

Supervisor: Prof. dr hab. Paweł Valde-Nowak

Date: 05.07.2024

The subject of this doctoral dissertation is the contacts between Northern Egypt and the Southern Levant in the 4th millennium BCE based on flint artefacts.

The doctoral thesis is divided into thirteen chapters. The first six chapters are substantive, while the remaining chapters include the bibliography, a list of abbreviations for journal names, and lists of tables, maps, figures, and plates, which are provided at the end of the thesis.

The first chapter is an introduction to the topic discussed in the dissertation by presenting the adopted methodology, including typological and technological analysis as well as the operational chain (châine opératoire) method. This chapter also includes information on the territorial and chronological scope, the cultural context and flint production in the discussed areas. Additionally, it reviews the current state of research on the contacts between Egypt and the Southern Levant during the 4th millennium BCE, with consideration of neighboring areas. A particularly important element of this chapter was the presentation of the aim of this dissertation. The fourth millennium is a period in which relations between communities inhabiting Egypt and the Southern Levant are established. This topic has been the subject of research since the middle of the last century, although no attention has ever been paid to what impact these contacts had on flint production in these areas and what role flint artefacts played in these relations. An attempt to answer these questions became the aim of this dissertation.

The basis for the considerations presented in the thesis were flint inventories, which during the query of specialist literature and analysis of flint materials from two sites: Tell el-Farkha in Egypt and Tel Erani in Israel, were recognized as elements proving contacts between these areas. The presentation of these materials became the aim of the extensive second chapter,

in which all collected materials were presented in relation to the site in which they were discovered.

The third and fourth chapters are analytical in nature. The use of comparative typological, technological and raw material analysis allowed for a critical look at the materials presented in the second chapter. This analysis led to the rejection of several inventories that, upon closer scrutiny, did not prove the existence of contacts between Northern Egypt and the Southern Levant. The use of the *châine opératoire* method allowed for the verification of the premises signaled in the literature about the exchange of technology. The results indicated that technology was not an element of exchange.

The collected data were used in the fifth chapter to illustrate the scale and dynamics of contacts in terms of flint production. The background for these considerations was the model of contacts developed by M. Czarnowicz. The quantitative and spatial analysis used in chronological order allowed for the identification of five phases of contacts, within which it was possible to indicate the distribution paths of flint objects. The research demonstrated that flint artifacts constituted only a small part of trade. Only tabular scrapers reached Egypt as a trade good, while the communities inhabiting the Southern Levant were, although to a small extent, interested in acquiring high-quality bifacial tools, such as arrowheads and knives. A large part of flint objects constituted the travel equipment of traders, or the supplies of Egyptian enclaves established during the second half of the 4th millennium BC in the Southern Levant.